

Redegørelse vedrørende magtanvendelser overfor børn og unge anbragt uden for hjemmet i 2017

Den 1. januar 2017 trådte lov om voksenansvar for anbragte børn og unge¹ i kraft. Der er efterfølgende udstedt en bekendtgørelse², hvori der er fastsat nærmere administrative regler samt en vejledning³ til loven.

Lov om voksenansvar, som er udarbejdet på baggrund af en betænkning⁴ fra Magtanvendelsesudvalget, viderefører en række bestemmelser fra Serviceloven⁵, men indeholder også 'nye' bestemmelser, bl.a. om at forældrenes ansvar for at varetage den daglige omsorg overgår fra forældrene til personalet på anbringelsesstederne samt bestemmelser om rusmiddeltestning med samtykke fra forældremyndighedsindehaver(e) og børn, der er fyldt 12 år. Der åbnes også mulighed for efter ansøgning at anvende alarm- og pejlesystemer til børn og unge med en nedsat psykisk funktionsevne, som gør, at de ikke på egen hånd ved fravær på anbringelsesstederne vil være i stand til at tage vare på sig selv.

Loven gælder for alle private, kommunale og regionale anbringelsessteder⁶, som er godkendt efter Servicelovens § 66, stk. 1, dog ikke i forhold til børn og unge, som er anbragt på efterskoler, frie fagskoler, frie grundskoler med en kostafdeling. Aflastningsforhold er ikke omfattet af voksenansvarsloven.

Magtanvendelser, der finder sted på Aabenraa Kommunes anbringelsessteder skal indberettes til Socialtilsyn Syd⁷ (som fører det driftsorienterede tilsyn med anbringelsesstederne), og til den anbringende kommune samt til Kommunalbestyrelsen (som driftsherre). Børn og Familie modtager på kommunalbestyrelsens vegne indberetningerne og vurderer disse i forhold til, om magtanvendelserne anses for omfattet af voksenansvarsloven samt i forhold til, om antal og forhold giver anledning til bekymring i forhold til den måde anbringelsesstederne arbejder pædagogisk for at minimere antallet af magtanvendelser. Såfremt der viser sig at være alvorlige tilfælde af ulovlige magtanvendelser har Børn og Familie på vegne af kommunalbestyrelsen pligt til at underrette Socialtilsyn Syd om forholdene, således at de har mulighed for via tilsyn af tage stilling til den foreliggende godkendelse.

Institutionslederen sender løbende eller ved månedens udgang indberetningsskemaer om magtanvendelser til både Socialtilsyn Syd og til forvaltningen. Forvaltningen registrerer og forholder sig som driftsherre til indberetningen af magtanvendelsen.

Der er ikke indberettet tilfælde af magtanvendelser, hvor der fra institutionslederens side har været begrundet mistanke om, at der er foretaget en magtanvendelse, der er undergivet påtale fra tilsynet, herunder et eventuelt strafansvar, jf. vejledningens pkt. 23.

Fra 1. januar 2017 til udgangen af november er indberettet 44 magtanvendelser fordelt på 2 døgninstitutioner samt 2 aflastningssteder.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 619 af 8. juni 2016 om voksenansvar for anbragte børn og unge.

² Bekendtgørelse nr. 1016 af 19. august 2017 om voksenansvar for anbragte børn og unge.

³ Vejledning nr. 10370 af 21. december 2016 om voksenansvar for anbragte børn og unge.

⁴ Betænkning nr. 1551 2015 fra Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget, nedsat af Ministeriet for børn, ligestilling, integration og sociale forhold).

⁵ Senest offentliggjort i lovbek. nr. 988 af 17. august 2017 om social service.

⁶ Døgninstitutioner, opholdssteder, plejefamilier, netværksplejefamilier, egne værelser, kollegier og kollegielignende opholdssteder, jf. vejledningens pkt. 6.

⁷ Senest bekendtgjort i lovbek. nr. 70 af 18. januar 2017 om socialtilsyn, § 2.

2017	Vurderet omfattet	Vurderet ikke omfattet	Antal børn/unge
Rønshoved Skolehjem	9	1	6
Aflastningen Udsigten		1 ⁸	
Posekær	18	1 ⁹	8
Li. Kolstrup	2	2 ¹⁰	2
I alt	29	5	16

Rønshoved Skolehjem har indberettet 10 magtanvendelser, som blev anset for omfattet af voksenansvarsloven. Forvaltningen har vurderet, at en enkelt magtanvendelse ikke var omfattet af loven, da det ikke fremgik af beskrivelsen, at barnet var til konkret fare for sig selv eller andre samt, at det ikke fremgik, at barnet var i gang med at ødelægge institutionens ting af ikke ubetydelig værdi. Der er ikke tale om en magtanvendelse, hvor der er tale om evt. påtale fra tilsynet eller konkret mistanke om, at der er foregået noget strafbart.

Aflastningen Udsigten har som aflastningssted indberettet en magtanvendelse, som ikke er omfattet af voksenansvarsloven.

Posekær har indberettet 1 magtanvendelse, som ikke blev anset for omfattet af loven, da der var tale om en situation i en stillestående bus, hvor der i indberetningen ikke blev beskrevet en situation, hvor barnet kunne anses for at være til fare for sig selv eller andre og den kortvarige fastholdelse for at få spændt barnet fast kunne ikke ud fra beskrivelsen blive anset derfor. Magtanvendelsen har efterfølgende været drøftet med afdelingslederen på stedet, og det er på baggrund af denne drøftelse konstateret, at vurderingen skyldtes beskrivelsen i indberetningen, da det viste sig, at barnet pga. halvsidig lammelse ikke selv ville være i stand til at tage fra et eventuelt fald fra sædet under fastspændingen. I forhold til Posekær skal det bemærkes, at der er indberettet 10 magtanvendelser på samme barn, hvoraf de fleste har omhandlet kortvarige fastholdelser i forbindelse med hygiejnesituationer, hvor der har skullet skiftes ble med urin og afføring. Af beskrivelserne fremgår det, at der både før og under de kortvarige fastholdelser har været udført pædagogiske tiltag, som tidligere har vist sig nyttige i forbindelse med bleskifte og som generelt har en beroligende effekt på barnet, og som i mange tilfælde har sikret, at bleskifte og vask/bad har kunnet gennemføres uden fastholdelse. Det fremgår endvidere, at personalet forud for magtanvendelserne i langt de fleste tilfælde har forsøgt at skifte ble uden modstand fra barnet og først har gjort det i de tilfælde, hvor det er vurderet, at manglende bleskifte og vask har medført en sundhedsmæssig risiko for barnet. Der er tale om et barn på 13 med et funktionsniveau svarende til et barn på 1 ½ til 2 år.

Der er ikke indgået nogle ansøgninger om anvendelse af alarm- og pejlesystemer til børn eller unge med en psykisk nedsat funktionsevne.

Det vurderes, at der ikke er indberettet magtanvendelser, der giver forvaltningen Børn og Familie anledning til bekymring i forhold til den måde de enkelte institutioner drives på. Særligt for Posekær er der tale om børn og unge, som har en så væsentlig og varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne, at det må anses for nødvendigt i særlige tilfælde kortvarigt at

⁸ Da magtanvendelsen fandt sted var barnet alene i aflastning og derfor ikke omfattet af voksenansvarsloven.

⁹ Se note 8.

¹⁰ Se note 8 vedrørende begge magtanvendelser, der ikke var omfattet.

fastholde et barn eller en ung i forbindelse med udførelse af de daglige omsorgsopgaver, som personalet under anbringelsen har overtaget fra forældrene¹¹

Forvaltningen vil løbende have fokus på, om der på institutionerne kan gøres en særlig indsats i forhold til generelle arbejdsmetoder for at minimere brugen af magt, men også i forhold til det enkelte barn.

¹¹ Jf. Voksenansvarslovens § 3.